

Дело C-393/21

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

28 юни 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Литва)

Дата на акта за преюдициално запитване:

23 юни 2021 г.

Заинтересована страна и жалбоподател в касационното производство:

Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH

**Жалбоподател в първоинстанционното производство и друга страна в
касационното производство:**

Arik Air Limited

Предмет на главното производство

Спорът по главното производство се отнася до разпоредбите, уреждащи спирането на изпълнителното производство, когато в държавата по произход възникне спор относно законосъобразността, тълкуването и прилагането на европейско изпълнително основание.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуването и прилагането на член 23 от Регламент № 805/2004, на член 36, параграф 1 и на член 44, параграф 2 от Регламент № 1215/2012; член 267, трета алинея ДФЕС.

Преюдициални въпроси

- 1) Как следва да се тълкува понятието „изключителни обстоятелства“, съдържащо се в член 23, буква в) от Регламент № 805/2004, с оглед на целите на Регламент № 805/2004 и по-специално на целта за

ускоряване и опростяване на изпълнението на решенията на държавите членки и ефективната защита на правото на справедлив съдебен процес? С каква свободата на преценка разполагат компетентните органи на държавата членка по принудителното изпълнение при тълкуването на понятието „изключителни обстоятелства“?

- 2) Следва ли да се считат за релевантни при приемането на решение по молба по член 23, буква в) от Регламент № 805/2004 обстоятелства като тези в конкретния случай, отнасящи се до съдебно производство в държавата по произход, в което се решава въпросът за отмяна на решението, въз основа на което е издадено европейско изпълнително основание? Съобразно какви критерии трябва да се преценява процедурата по обжалване в държавата членка по произход и колко всеобхватна трябва да бъде преценката на компетентните органи на държавата членка по принудително изпълнение относно производството, проведено в държавата членка по произход?
- 3) Какъв е предметът на преценка при прилагането на понятието „изключителни обстоятелства“ по член 23 от Регламент № 805/2004: трябва ли да се преценява въздействието на съответните обстоятелства по спора, когато решението на държавата по произход е оспорено в държавата по произход, трябва ли да се анализират възможните потенциални ползи или вреди от посочената в член 23 от регламента мярка или трябва да се анализират икономическите възможности на длъжника да изпълни решението, или други обстоятелства?
- 4) Възможно ли е съгласно член 23 от Регламент № 805/2004 едновременно прилагане на няколко от мерките, посочени в този член? При утвърдителен отговор на този въпрос, какви критерии трябва да приложат компетентните органи на държавата по принудителното изпълнение, когато се произнасят по съществото и пропорционалността на прилагането на няколко от тези мерки?
- 5) Трябва ли правният режим, предвиден в член 36, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, да се прилага към решение на държавата по произход за спиране (или отмяна) на изпълняемостта, или се прилага правен режим, подобен на предвидения в член 44, параграф 2 от този регламент?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (ОВ С 202, 2016 г., стр. 389).

Член 1, член 5, член 10, параграф 1, член 20, параграф 1 и член 23 от Регламент (ЕО) № 805/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания (ОВ L 143, стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 3, наричан по-нататък „Регламент № 805/2004“).

Член 36, параграф 1 и член 44, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1, наричан по-нататък „Регламент № 1215/2012“).

Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74, наричан по-нататък „Регламент № 44/2001“).

Цитирани разпоредби на националното право

Член 13, параграф 3 от Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančio Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymas (Закон на Република Литва за прилагането на международни правни мерки и такива на Съюза, уреждащи гражданскоправни производства), озаглавен „Европейско изпълнително основание“, който гласи:

„3. Съдебните решения, извънсъдебните споразумения, одобрени от съд, и автентичните актове, за които е издадено европейско изпълнително основание, са изпълнителни основания. Те се изпълняват по реда на правилата от част VI от Гражданския процесуален кодекс на Република Литва, доколкото Регламент [№ 805/2004] и настоящият закон не предвиждат друго.“

Член 18 от този закон, озаглавен „Спиране или ограничаване на изпълнението на решенията“, предвижда в параграф 3:

„3. Решенията, посочени в член 23, параграф 1, буква в) от [Регламент № 805/2004], се вземат от съдебен изпълнител, компетентен по мястото на изпълнение на съдебното решение или автентичния акт.“

Член 625, параграф 1 от Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodeksas (Граждански процесуален кодекс на Република Литва, наричан по-нататък „ГПК“), озаглавен „Отлагане на мерки за принудително изпълнение, спиране на производството по принудително изпълнение, връщане на изпълнително основание“, който гласи:

„1. Съдебният изпълнител, който изпълнява изпълнително основание, може в съответствие с установеното в настоящия кодекс производство по собствена инициатива или по искане на участниците в изпълнителното производство да отложи изпълнителните действия, да спре изпълнителното производство или да върне изпълнителното основание на страната, която иска изпълнението“.

Член 626 ГПК, озаглавен „Задължително спиране на производството по принудително изпълнение и задължително спиране на изпълнителните мерки“, който гласи:

„1. Съдебният изпълнител спира изпълнителното производство в следните случаи:

(1) при смърт на длъжника или на страната, поиска изпълнението, както и след оздравяването или ликвидацията на юридическото лице, което е длъжник или страната, която иска изпълнението, ако с оглед на правоотношенията е възможно правата и задълженията да бъдат поети;

(2) ако длъжникът е загубил своята дееспособност;

(3) ако спрямо длъжника е открито производство по несъстоятелност или оздравяване. [...].

(4) ако по отношение на длъжника е обявено ограничаване на дейността (мораториум) от банка или Centrinė kredito unija (литовски централен кредитен съюз);

(5) ако съдебният изпълнител е получил спогодба за уреждане на спора, сключена между вискателя и длъжника;

(6) когато срокът за подаване на жалба е продължен, ако решението за издаване на изпълнителното основание се основава на обжалваното решение (освен за решенията, които подлежат на незабавно изпълнение).

[...]“.

Член 627 от ГПК, озаглавен „Право да се спре изпълнителното производство или да се отложат изпълнителните мерки“, който гласи:

„Съдебният изпълнител може да спре изцяло или частично изпълнителното производство или да отложи изпълнителните мерки в следните случаи:

(1) когато вискателят писмено поиска това;

(2) когато длъжникът е заболял тежко, стига заболяването да не е хронично, след получаване на документ от медицинско заведение;

- (3) когато длъжникът е хоспитализиран;
- (4) когато длъжникът е обявен за издирване (член 620 от настоящия кодекс);
- (5) в случай на производство по евикция, ако длъжникът или член на неговото семейство заболяе, стига заболяването да не е хронично, след получаването на документ от медицинско заведение;
- (6) когато съдът е поискал производството по принудително изпълнение и такова е образувано;
- (7) когато съгласно разпоредбите на Lietuvos Respublikos finansinio tvarumo įstatymas (Закон на Република Литва за финансовата устойчивост) спрямо длъжника или вискателя са предприети действия по реорганизация на образуване от финансовия сектор.

Кратко представяне на фактите и главното производство

- 1 В рамките на производство по принудително изпълнение съдебен изпълнител с район на действие в Литва изпълнява разпореждане на Amtsgericht Hünfeld (Районен съд Хюнфелд, Германия) от 14 юни 2019 г., въз основа на което са издадени изпълнително основание от 24 октомври 2019 г. и удостоверение за европейско изпълнително основание от 2 декември 2019 г. относно събирането на вземане в размер на 2 292 993,32 EUR от длъжника *Arik Air Limited* (жалбоподател в първоинстанционното производство) в полза на вискателя *Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH* (заинтересована страна и жалбоподател в касационното производство).
- 2 Длъжникът *Arik Air Limited* иска от Landgericht Frankfurt am Main (Областен съд Франкфурт на Майн, Германия) да оттегли удостоверението за европейско изпълнително основание от 2 декември 2019 г. и да прекрати принудителното изпълнение. Той изтъква, че това удостоверение е издадено незаконосъобразно, защото процесуалните документи на Районния съд Хюнфелд не са му били редовно връчени, поради което е пропуснал срока за подаване на възражение. С определение от 9 април 2020 г. тази юрисдикция постановява, че ще спре изпълнението на изпълнителното основание от 24 октомври 2019 г., ако *Arik Air Limited* предостави обезпечение в размер на 2 000 000 EUR. В противен случай молбата за спиране на изпълнението не би трябвало да бъде уважена, тъй като длъжникът не е доказал, че изпълнителното основание е било издадено незаконосъобразно.
- 3 Длъжникът *Arik Air Limited* иска от съдебния изпълнител да спре изпълнителното производство в Република Литва, докато съдът в Германия се произнесе по исканията на длъжника за оттегляне на удостоверението за европейско изпълнително основание и за прекратяване на изпълнението с

окончателен съдебен акт. Към настоящия момент гражданското дело е висящо по жалба пред германските съдилища.

- 4 Съдебният изпълнител отказва да спре изпълнителното производство с мотива, че членове 626 и 627 от ГПК не предвиждат процесуална възможност за спиране на изпълнението на окончателен съдебен акт поради това, че са направени искания за оттегляне пред съд на държавата по произход.
- 5 С определение от 11 юни 2020 г. *Kauno apylinkės teismas* (Районен съд Каунас, Литва), който е сезиран с жалба срещу този отказ, отхвърля жалбата. Този съд уточнява, че искането на длъжника вече е било разгледано от съд на държавата по произход в определението от 9 април 2020 г., поради което няма основание да го разглежда.
- 6 С определение от 25 септември 2020 г. *Kaunas apygardos teismas* (Окръжен съд Каунас), който се произнася като въззивна инстанция, отменя определението на първоинстанционния съд, уважава жалбата на *Arik Air Limited* и разпорежда спиране на изпълнителното производство до пълното разглеждане на претенциите на жалбоподателя и постановяването на окончателен съдебен акт от компетентния германски съд. Въззивният съд посочва, че предвид несъразмерно големите вреди, които биха могли да настъпят в рамките на изпълнителното производство, сезирането на съд на държава членка във връзка с удостоверение за европейско изпълнително основание, издадено от тази държава, е достатъчно основание за спиране на изпълнителното производство. Тъй като счита, че нищо в преписката по делото не позволява да се потвърди, че е извършено плащането на обезпечението, посочено в определението на Областен съд Франкфурт на Майн от 9 април 2020 г., въззивният съд, за разлика от първоинстанционния съд, стига до извода, че не следва да се счита, че въпросът за спирането на изпълнителните мерки в рамките на изпълнителното производство е разгледан от съда на държавата по произход.
- 7 На 16 декември 2020 г. *Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH* подава касационна жалба пред *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* (Върховен съд на Литва).

Основни доводи на страните по главното производство

- 8 Според *Arik Air Limited* фактът, че длъжникът е обжалвал удостовереното като европейско изпълнително основание съдебно решение или е поискал поправка или оттегляне на удостоверение за европейско изпълнително основание, е достатъчен, за да може компетентен съдебен изпълнител или съд на държавата по принудителното изпълнение да приложи мерките, предвидени в член 23 от Регламент № 805/2004. По-нататък, ако длъжникът обжалва съдебно решение в държавата по произход с мотива, че не е бил надлежно уведомен за съдебното производство, следва да се приеме, че са

налице изключителни обстоятелства по смисъла на член 23, буква в) от Регламент № 805/2004.

- 9 Заинтересованата страна *Lufthansa Technik AERO Alzey GmbH* твърди, че подадените от длъжника пред германските съдилища жалби са ирелевантни за изпълнителната сила на решението на Районния съд на Хюнфелд, потвърдено с европейско изпълнително основание, и че длъжникът само проточва съдебното производство. Освен това тълкуването на понятието за изключителни обстоятелства, посочено в член 23, буква в) от Регламент № 805/2004, било правно ирелевантно, защото наличието или липсата им са фактически въпрос, а не въпрос на тълкуване на правото.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 10 Запитващата юрисдикция най-напред припомня съображения 8, 9 и 20 от Регламент № 805/2004, както и целта, заявена в член 1 от него, а именно въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания чрез приемането на минимални изисквания, свободно движение на решения, съдебни спогодби и публични документи във всички държави членки, без да бъде необходимо да се преминава през междинни съдебни процедури за признаване и изпълнение в държавата членка на принудителното изпълнение.
- 11 В сравнение с Регламент № 44/2001, който преследва тази цел чрез въвеждането на производство по екзекватура, Регламент № 805/2004 предвижда алтернативен метод за изпълнение на съдебно решение, постановено в друга държава членка, по силата на който решенията по безспорни вземания могат да бъдат удостоверени като европейско изпълнително основание. Следователно с него се разпределят правомощията между съдилищата на държавата по произход и съдилищата на държавата по принудителното изпълнение. Съдът на държавата по произход трябва да се увери, че са изпълнени определени условия, предвидени в този регламент, сред които са минималните процесуални изисквания, целящи да защитят по-специално правата, гарантирани от член 47 от Хартата, докато органите на държавата по принудителното изпълнение са компетентни да прилагат основанията по член 23 от Регламент № 805/2004.
- 12 Освен това съгласно практиката на Съда производството по удостоверяване на съдебно решение като европейско изпълнително основание от функционална гледна точка се явява не като производство, което е отделно от предхождащото го съдебно производство, а като негов краен етап, необходим, за да се осигури пълна ефикасност на решението и да се позволи на кредитора да пристъпи към събиране на вземането си (Решение на Съда от 16 юни 2016 г., *Pebros Servizi*, C-511/14, точка 29). Следователно надлежното производство за изпълнение на европейското изпълнително

основание е пряко свързано с гарантирането на право на ефективна съдебна защита.

- 13 Запитващата юрисдикция иска да се установи каква е връзката между съдебното производство, което се провежда в държавата членка по произход, където е издадено европейското изпълнително основание и което се отнася до решението, въз основа на което е издадено европейското изпълнително основание, и до изпълнителното производство в държавата членка, в която са постановени изпълнителните мерки по силата на европейското изпълнително основание. Запитващата юрисдикция отбелязва, че в това отношение няма практика на Съда.
- 14 Запитващата юрисдикция посочва, че член 23 от Регламент № 805/2004 не е тълкуван в практиката на Съда. Прилагането на мерките, предвидени в член 23 от Регламент № 805/2004, в случай на обжалване на решение в държавата по произход е релевантно за настоящото дело.
- 15 Глаголът „може“, използван в член 23 от Регламент № 805/2004, показва, че тази разпоредба предвижда известна свобода на преценка на компетентния съд или орган (съдебния изпълнител), а не задължение за прилагане или неприлагане на въпросната мярка. При това положение е важно да се определи обхватът на тази свобода на преценка и да се уточнят критериите, въз основа на които съдът или съдебният изпълнител трябва да се произнесе по прилагането на тези мерки с оглед на целите на Регламент № 805/2004 и на ефективната защита на правото на справедлив съдебен процес.
- 16 От преписката по делото е видно, че пред съдилищата на държавата по произход има производства по жалба срещу решение, удостоверено като европейско изпълнително основание, и че страните спорят по същество, по целесъобразността и по перспективите за изхода на съдебното производство, протичащо в държавата по произход. Запитващата юрисдикция отбелязва, че необходимостта от анализ на законовите норми на друга държава членка за обжалване на съдебните решения при отчитане на различията между правните системи и езиковите различия може да изисква много ресурси, а това може понякога да не е съвместимо с целта за бързо изпълнение на съдебните решения на друга държава членка. Ето защо е важно да се провери как тези ценности следва да бъдат съвместени и какъв е обхватът на оценката, която компетентните органи на държавата членка по принудителното изпълнение трябва да извършат.
- 17 От редакцията на Регламент № 805/2004 е ясно, че ограничаването на изпълнителното производство до обезпечителни мерки и поставянето на изпълнението в зависимост от някакви условия изискват решението да бъде обжалвано и/или да бъде поискана поправка или оттегляне на удостоверение за европейско изпълнително основание, докато спирането на изпълнителното производство изисква в допълнение и „извънредни обстоятелства“.

- 18 От една страна, употребата на думите „обжалвал“ и „включително“ в член 23 от Регламент № 805/2004 означава, че това правило обхваща всички правни основания за обжалване в държавата по произход. Ето защо въз основа на представените от страните по настоящото дело документи се оказва, че това условие е изпълнено. От друга страна, в контекста на използваните в член 23 от Регламент № 805/2004 изрази изглежда, че сам по себе си фактът, че решение, удостоверено с европейско изпълнително основание, просто е обжалвано в държавата по произход, не е достатъчно, за да се спре изпълнителното производство, докато понятието „изключителни обстоятелства“ предполага, че трябва да са налице някои обстоятелства, които не са характерни за обичайните случаи. Следователно смисълът на понятието „изключителни обстоятелства“ в хипотезата на обжалване на решение на държавата по произход не е съвсем ясен и в случая запитващата юрисдикция трябва да се увери, че използваното в член 23, буква в) от този регламент понятие се тълкува еднакво в държавите членки.
- 19 Преди всичко би било от полза за запитващата юрисдикция да разполага с насоки относно преценката на „изключителните обстоятелства“, включително предмета на проверката, т.е. дали нейният предмет се състои от възможните перспективи за изхода на производството, провеждано в държавата по произход, потенциалните ползи и вреди от мярката, чието прилагане се иска, както и от други релевантни обстоятелства. На второ място, в светлината на преследваните с Регламент № 805/2004 цели и необходимостта от съвместяване на правата и законните интереси на вискателя и длъжника е важно да се установи и какъв трябва да бъде обхватът на проверката на жалбата, извършена от съда на държавата по принудителното изпълнение, за да се установи наличието на „извънредни обстоятелства“, както и за да се разпредели тежестта на доказване.
- 20 Като се произнася по прилагането на мерките, предвидени в член 23 от Регламент № 805/2004, запитващата юрисдикция повдига също така въпроса дали само една от тези мерки или няколко от тях заедно могат да бъдат приложени в конкретен случай. По правото на Република Литва възбраната върху имущество и едновременното спиране на изпълнителното производство са възможни. При анализ на текста на член 23 от Регламент № 805/2004 и съпоставянето му с текста на член 44 от Регламент № 1215/2012 следва да се отбележи, че в Регламент № 805/2004 трите мерки са разделени от съюза „или“, въпреки че съюзът „или“ отделя само букви б) и в) от член 44, параграф 1 от Регламент № 1215/2012.
- 21 Изглежда, че законодателят на Съюза е искал да предвиди в Регламент № 805/2004, че в даден момент може да се приложи само една мярка. В съответствие с това, ако съдебният изпълнител е наложил възбрана (или „обезпечителна мярка“ по смисъла на Регламента), не може едновременно с това да бъде приложена и друга мярка. От израза „при молба на длъжника“ следва, че действията не могат да бъдат предприети по инициатива на съд или на съдебен изпълнител. Предвид съществуващите разлики между

правото на Съюза и националното право, запитващата юрисдикция се нуждае от разяснения относно съотношението между различните мерки, предвидени в член 23 от този регламент.

- 22 Накрая, следва да се отбележи, че за разлика от Регламент № 1215/2012, и по-специално от член 44, параграф 2 от същия, Регламент № 805/2004 не урежда изрично въпроса за спирането на изпълнителното производство, когато изпълнителната сила на съдебно решение е спряна в държавата членка по произход. Регламент № 805/2004 не установява дали, когато изпълнителната сила на дадено решение е била спряна в държавата по произход, изпълнението на това решение в друга държава членка следва автоматично да бъде спряно или се изисква решение на компетентния орган на държавата по принудителното изпълнение. С други думи, не е ясно дали правният режим, предвиден в член 36, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, е приложим към решение за спиране на изпълнението.
- 23 Решението за спиране на изпълнението засяга правата и задълженията на страните. Ако се приложи общото правило по член 36, параграф 1 от Регламент № 1215/2012, такива решения по принцип биха подлежали на свободно движение без специална процедура. Решението на законодателя на Съюза обаче да отдели тези решения в отделно правило показва, че спирането в държавата по принудителното изпълнение трябва да се осъществи чрез активни действия на компетентните органи на тази държава. Поради това от Съда е поискано да отговори дали тази правна логика е релевантна за прилагането на член 23 от Регламент № 805/2004 или следва да се приложи механизъм, аналогичен на предвидения в член 44, параграф 2 от Регламент № 1215/2012.